Наталія Жывалкоўская

**Загадчык сектара
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі**

«МАЛАЯ РАДЗІМА – АПОВЕСЦЬ ЧАСОЎ»

Нельга пераацаніць важнасць малой радзімы ў лёсе кожнага чалавека. Там нашы карані, там прайшлі лепшыя дзіцячыя гады, там фарміравалася асоба. Такім жа ўсеабдымным, значным, без агляду на ўзрост і становішча ў грамадстве, павінен быць і наш удзел у лёсе дарагіх сэрцу мясцін. Яны павінны быць у прызме агульнай увагі, яны заслугоўваюць і заўсёды чакаюць клапатлівага стаўлення і стваральнага руху чалавечага патэнцыялу, яго асветніцкай, творчай ініцыятывы…

Наступны 2020 год – трэці і заключны Год малой радзімы. Гэта яшчэ адна магчымасць для нас праявіць сябе сапраўднымі, руплівымі гаспадарамі і праз канкрэтныя справы зрабіць для сваёй радзімы што-небудзь карыснае. Бібліятэкі розных узроўняў традыцыйна выступаюць цэнтральным звяном у захаванні і папулярызацыі гісторыка-культурнай і духоўнай спадчыны, каштоўнай краязнаўчай інфармацыі. Гэта адбываецца, у тым ліку, у працэсе правядзення шырокамаштабных мерапрыемстваў: свят, акцый, праектаў, конкурсаў, тэматычных выставак і прэзентацый. Адным з шматлікіх мерапрыемстваў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, прысвечаных Году малой радзімы, стаў выставачны праект «Малая радзіма – аповесць часоў», які складаўся з серыі мастацкіх і інфармацыйна-дакументальных выстаў. Нацыянальная бібліятэка Беларусі як каардынуючы метадычны цэнтр, у тым ліку ў галіне сацыякультурнай дзейнасці, прапануе сцэнарый афіцыйнага адкрыцця адной з фотаэкспазіцый беларускіх мастакоў пад назвай «Я сэрцам бачу», а таксама іншы тэматычны матэрыял для падрыхтоўкі падобных мерапрыемстваў – вытрымкі са сцэнарыяў, вершаваныя радкі, конкурсныя заданні…

Перад пачаткам мерапрыемства для падмацавання тэматычнай атмасферы на плазменай панэлі паказваецца прэзентацыя фотаздымкаў жывапісных месцаў Беларусі і помнікаў архітэктуры, партрэтаў знакамітых людзей – творчыя працы ўдзельнікаў праекта. На фоне музыкі гучыць пранікнёны голас у запісе:

«Радзіма мая… Богам мне дадзеная і для мяне захаваная… Бацькаўшчына, Айчына, калыска, край родны…

У гэтых словах пульсуе жыццё многіх і многіх людзей і пакаленняў, родаў і асоб…

Словы гэтыя – сапраўдны і праўдзівы промень, святло, якое ажыўляе іператварае кожнага, хто прагне яго… як здарожаны і знябожаны падарожнік прыпадае да ратавальнай крынічкі. Гэтыя словы – несмяротныя, поклічныя, уздымныя і стваральныя! Ад веку і да веку, ад мінулага праз час сённяшні – да будучыні…

У іх – каханне, шчырасць і віна.., голас і рэха маёй душы, якая і памыляецца, і верыць, і любіць, і пакутуе...

У іх – надзея на светлае і прыгожае, на новыя сустрэчы і падзеі…

У іх – своеасаблівы дзённік і споведзь, справаздача і канспект яшчэ нязнанага...

З удзячнасцю, хваляваннем і надзеяй я кланяюся табе, мой родны куток, і бязмерна, бязмерна люблю…

Гатовы гукавы файл можна знайсці па данай спасылцы https://yadi.sk/d/lsQ6RhlfklN39Q да 1.02.2020 г., альбо адправіць запыт на электронную пошту: jni@tut.by

Вядучая:

Добры дзень, шаноўныя госці! Мы маем гонар вітаць вас на адкрыцці чарговага этапу праекта «Малая радзіма – аповесць часоў», у межах якога вашай увазе прадстаўлены фотапраект «Я сэрцам бачу» і інфармацыйна-дакументальная выстаўка «Тутэйшыя».

Гэта культурная акцыя прымеркавана да Года малой радзімы, вызначэнне якога з'яўляецца для нас, беларусаў, па-сапраўднаму сімвалічнай і трапяткой падзеяй, вельмі важнай для напоўненай мабільнасцю, імклівасцю і мітуснёй сучаснасці…

І як тут не ўзгадаць словы класіка беларускай літаратуры Максіма Багдановіча «У родным краі ёсць крыніца Жывой вады..»

Верагодна, гэта Жывая вада і ёсць той своеасаблівы сімвал духоўнасці і яднання з роднай зямлёй, які надае людзям цудадзейнай сілы, адухаўляе творчасцю і радуе непаўторнымі знаходкамі. У ёй адлюстроўваецца любоў і шанаванне, гонар і захапленне, натхненне і стараннасць…

Менавіта гэтымі пачуццямі пранізаны і творы сучасных фотамастакоў, удзельнікаў сённяшняй экспазіцыі, і ўнікальныя калекцыі паштовак, і прадстаўленыя вашай увазе выданні з фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Паважаныя сябры, распачаць нашу сустрэчу я запрашаю да мікрафона

(выступленне госця, афіцыйнай асобы)

Вядучая:

Вядома, што кожны творчы праект – гэта адказная сумесная праца вялікай колькасці захопленых адной ідэяй людзей, аматараў і прафесіяналаў сваёй справы. І ён адбываецца запатрабаваным і пераканаўчым толькі ў тым выпадку, калі кожны ўдзельнік укладвае ў працэс яго стварэння сваё сэрца, натхненне, майстэрства і працавітасць.

Выставачны праект «Малая радзіма – аповесць часоў», які праходзіць у тры этапы, ужо выклікаў агульную грамацкую цікавасць. Яго ідэйны прынцып – праяўленне клопату, энергіі любві да роднага краю праз канкрэтную творчую справу – не пакідае абыякавым нікога, з'яўляецца для новых пакаленняў прыкладам сапраўднага патрыятызму і робіць творчую акцыю вельмі паўнаважнай і прадстаўнічай!

Мы шчыра дзякуем удзельнікам сённяшняй выставы
і просім падзяліцца ўражаннямі ад убачанага нашага пачэснага госця
(выступленне дзяржаўнага і грамадскага дзеяча, дэпутата, ганаровага грамадзяніна горада, раёна і т. п.)

Вядучая *(на фоне музыкі і прэзентацыі фотаздымкаў)*:

Мая зямля завецца Беларуссю.
Яна, як спадчына, мне ад дзядоў.
Дзе б ні была, а сэрцам я гарнуся
да ніў яе, да волатаў-дубоў.
Да траў мурожных нізенька схілюся –
дае мне сілу родная зямля.
Дзе я ні буду – да яе вярнуся,
яна – мая, да скону – уся мая…

Паважаныя сябры, згадзіцеся, быццам цяплом саграваюць душу вобразы прыгожых куточкаў Беларусі, прадстаўленных на фотаздымках экспазіцыі. Вось бацькоўская хата – акрайчык зямнога раю, дзе жылі продкі. Там Свет і Любоў, Існасць і Дабро… Вось рэчка – крыніца ачышчэння, лес, бязмежныя абшары палей, дзе зямля нараджае буйны хлебны колас… Менавіта гэтыя, нібыта звычайныя вобразы сталі для многіх беларусаў самымі блізкімі і святымі. Усё гэта – імгненні і вечнасць, адзначаныя воляй Божай, сплеценыя нябачнай, дужа моцнай ніткай – цягне да сябе ўсё жыццё...

Вядомы беларускі пісьменнік і драматург Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч апісаў гэтае прыцягненне так: «Кожнае Божае стварэнне прывязваецца да роднага кута, у якім, выходзячы з мацярынскага лона, выдала першыя гукі, у якім, падтрыманае чулымі, клапатлівымі рукамі бацькоў ставіла першыя крокі».

Колькі сэнсу і мілагучнасці ў гэтых радках!.. Як і ў мелодыі, якую вы пачуеце зараз
у выкананні інструментальнага ансамбля
(творчы нумар)

Вядучая:

Вялікі дзякуй і нашыя апладысменты музыкам за падтрымку цудоўнай светлай атмасферы нашай сустрэчы!

Як вядома, беларуская зямля ва ўсе часы адкрывала свету выдатныя імёны ў культуры, літаратуры, навуцы, дзяржаўным кіраванні… Сваім талентам, высакароднымі намаганнямі і руплівай працай яны ўслаўляюць сваю Радзіму, натхнёныя вялікай любоўю і пяшчотай да яе…

Вельмі прыемна, што да ўдзелу ў нашым праекце адгукнулася вялікая колькасць вядомых і яшчэ пачынаючых майстроў фотамастацтва. У кожнага – свой адметны стыль, свой погляд і ўспрыманне навакольнага свету, свае вобразы… Кожны з іх – своеасаблівы фільтр, які прапускае праз сябе ўсё ўбачанае і ўкладае ў творчы вынік частку сваёй душы, сапраўдную шчырасць і глыбокія пачуцці…

Яшчэ раз вітаем апладысментамі ўсіх удзельнікаў выстаўкі і запрашаем да мікрафона
(выступленне фотамастака, удзельніка выставы)

Вядучая:

У Сусвеце плыве вялікая прыгожая планета Зямля. На ёй жывуць шмат людзей, але кожны адчувае сэрцам, дзе яго Малая Радзіма…

Кожны з нас павінен задаць сабе пытанне: што я зраблю сёння і цяпер для сваёй адзінай Радзімы, як пражыву сваё жыццё, каб не было сорамна ні мне самому, ні маім родным і блізкім людзям?..

Шаноўныя сябры, вельмі хочацца, каб наша таленавітая і актыўная моладзь – найвялікшы здабытак Беларусі – імкнулася зрабіць яе прыгожай і квітнеючай!

Каб у сваіх сэрцах вы назаўсёды захавалі гордасць, павагу і любоў да сваёй зямлі, каб памяталі і бераглі родныя мясціны, дзе застаецца назаўжды сэрца кожнага з нас.

Мы жадаем вам міру і згоды ў вашых сем'ях, дзякуем за ўдзел і цёплую атмасферу нашай сустрэчы, прапануем пазнаёміцца з экспазіцыяй і адчуць сябе як дома!

Усяго найлепшага і да новых сустрэч!

(Гучыць інструментальная музыка. Удзельнікі мерапрыемства знаёмяцца з экспазіцыяй)

Прапаную таксама інтэрактыўны матэрыял для літаратурных конкурсаў і тэматычных урокаў.

1. Прыказкі і прымаўкі раздаюцца ўдзельнікам мерапрыемства. Яны дапаўняюць іх да поўнага тэксту і тлумачаць сэнс.

Няма смачнейшай вадзіцы… (як з роднай крыніцы).
Дарагая тая хатка… (дзе нарадзіла мяне матка).

Родная зямля – маці… (чужая старонка – мачыха).
Усюды добра – а дома … (лепей).
Жыць – Радзіме … (служыць).
Роднаму зямелька, як зморанаму – …(пасцелька).
У сваім краі, як… (у раі).
Родная зямля мякчэй чужой… (пярыны).
На чужой старане не сагрэе і … (сонца).
Той Бацькаўшчыну любіць, хто ёй сумленна… (служыць).
Бацькоў не цурайся, а ад Радзімы… (не адракайся) і інш.

2. Па наступных паэтычных радках трэба вызначыць літаратурны твор і яго назву.

У любімай мове, роднай, наскай,
Ах, якія словы: «Калі ласка!..»
Як звіняць яны сардэчнаю струною,
Праз усё жыццё ідуць са мною.
Трапіць госць у будзень, а ці ў свята:
– Калі ласка, калі ласка, у хату!
П. Броўка. «Калі ласка».

Па-над белым пухам вішняў,
Быццам сіні аганёк,
Б'ецца, уецца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.
М. Багдановіч. «Маёвая песня».

Між алешын, кустоў,
Дзе пяе салавей,
І шуміць, і грыміць
Срэбразвонны ручэй.
Я. Колас. «Ручэй».

Паміж пустак, балот беларускай зямлі,
На ўзбярэжжы ракі шумнацечнай
Дрэмле памятка дзён, што ў нябыт уцяклі, –
Ўдзірванелы курган векавечны.
Я. Купала. «Курган».

Ніхто з дамашніх не згадае,
Чым рэчка Костуся звабмае,
Якая іх звязала сіла
І чым яна так хлопцу міла.
Я. Колас. «На рэчцы».

Дзесьці ў прасторах
празвінелі бомы.
Дацвілі пялёсткі
нейчае тугі...
І здаецца зноўку –
еду я дадому
Пераведаць родных,
блізкіх, дарагіх.
П. Трус. «Падаюць сняжынкі».

3. Дапісаць ці агучыць наступныя вершаваныя радкі і назваць іх аўтараў.

«Радзіма мая дарагая,
Ты...»
Алесь Бачыла.

«Каб любіць Беларусь нашу мілую,
Трэба...»
Алесь Ставер.

«Трэба дома бываць часцей,
Трэба...»
Рыгор Барадулін.

Summary

The script and guidelines on the topic.